

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קכ

ערב שבת קודש
פרשת וארא
כ"ז בטבת התשע"ו
שנת ה'קהל

יוצא לאור עלידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

אפשרי²¹].

(החל מהלילה בשעה 20:03), ואין להמתין עד אחר שבעה ימים מהמולד¹⁹.

[בחודש מרחשוון תשל"ח שאל אחד השלוחים את הרבי בעניין עריכת חתונה, והזכיר כמה תאריכים אפשריים וכתב סברות לכאן ולכאן, וביניהם התאריך "י"ד שבט". הרבי מחק תאריך זה²⁰, והוסיף: "ידוע דעתי - בהקדם הכי

שמחה, וכן נפוץ לנהוג לגבי יא"צ פרטי בין אנ"ש - הרי אין זה נהוג כלל לגבי ימי הילולא של רבותינו, ואדרבה ידוע שנהוג לערוך נישואין בימים אלו. וראה באג"ק כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע (כרך יא עמ' יא) על חתונה שנערכה לא' מתלמידי תר"ת ביום ההילולא הראשון של אביו נ"ע (תרפ"א) ללא כל הסתייגות. וכן בס' ימי בראשית (עמ' 123) מובא אודות נישואי בתו (תחי') של הרב רפאל נחמן הכהן ז"ל (מתלמידי התמימים בליובאוויטש) להרב יצחק גנזבורג ע"ה באור לב' ניסן תש"י, שהרבי ענה לו שלא ידחו ח"ו את הנישואין (מפני ההסתלקות ביו"ד שבט דאז), ולא עלה על הדעת למנוע 'הילולא' ביום הילולא, וראה 'התקשרות' גיליון תשנ"ז עמ' 16.

21) קונטרס 'השליחות לארה"ק, תשל"ח-תשל"ח, עמ' ק.

19) שער-הכולל פרק לג אות ב, עיי"ש בסופו, וכן בהגהת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב על זה (בסידור תורה-אור תשמ"ז עמ' 489) ובסופה. וראה בס' 'דיני ומנהגי ראש-חודש - חב"ד' פ"ב הע' 32. 20) השליח הציע לרבי את התאריכים: יב טבת, ז שבט, אור ל' שבט, ז אדר; והרבי מחק רק את יו"ד שבט, ולא את התאריכים שלפניו ושלאחריה. ראה 'התקשרות' גיליון תרל"ג.

וצ"ע הטעם (ואולי הוא הוראה פרטית), כי אף שבט"ז וש"ך (יו"ד שצה"ס"ג) ש"ל שבכל יארצייט אין להשתתף בסעודה של

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ז בטבת ה'תשע"ו - ה' בשבט ה'תשע"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ז בטבת	הלכות שביית יו"ט... בפרקים אלו.	הלי תרומות פרק טו.	מ"ע קנט. מל"ת שכו. מ"ע קס. מל"ת שכו.
ש"ק	כ"ח בטבת	הלכות שביית יו"ט. פרק ד-ו.	הלי מעשר.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קסב. מל"ת שכה. מ"ע קסג. מל"ת שכו.
א'	כ"ט בטבת	פרק ז-ח. הלכות חמץ ומצה.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ב.	מ"ע קסו. מל"ת שכו. מ"ע קסז. מל"ת שכו. קצט.
ב'	א' בשבט	פרק ב-ד.	פרק ג.	מ"ע קנו. מל"ת קצו. קצח.
ג'	ב' בשבט	פרק ה-ז.	פרק ד.	מל"ת ר. רא. מ"ע קנח.
ד'	ג' בשבט	פרק ח. נוסח ההגדה. הלכות שופר וסוכה ולולב.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ה.	מ"ע קנו. ספר משנה תורה סוף הלכות חמץ ומצה: נוסח ההגדה. מ"ע קע.
ה'	ד' בשבט	פרק ג-ה.	פרק ו.	מ"ע קסח.
ו'	ה' בשבט	פרק ו-ח.	פרק ז.	מ"ע קסט.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ותפילין	זריחה החמה	סוף זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה							
ו', כ"ז בטבת	4.37	5.26	5.48	6.50	9.13	11.47	12.17	4.52.0	5.18
ש"ק, כ"ח בטבת	4.38	5.26	5.48	6.50	9.13	11.48	12.18	4.52.8	5.19
א', כ"ט בטבת	4.38	5.26	5.48	6.50	9.13	11.48	12.18	4.53.6	5.20
ב', א' בשבט	4.38	5.26	5.48	6.50	9.14	11.49	12.19	4.54.5	5.21
ג', ב' בשבט	4.38	5.26	5.48	6.50	9.14	11.49	12.19	4.55.3	5.22
ד', ג' בשבט	4.38	5.26	5.48	6.50	9.14	11.49	12.19	4.56.2	5.22
ה', ד' בשבט	4.38	5.26	5.48	6.50	9.14	11.50	12.20	4.57.1	5.23
ו', ה' בשבט	4.38	5.26	5.48	6.50	9.14	11.50	12.20	4.58.0	5.24

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש
וארא	4:16	5:32	4:30	5:33	4:19	5:31	4:34	5:35
בא	4:22	5:37	4:36	5:39	4:25	5:37	4:40	5:41

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב
 עורך אחראי: לוי יצחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט
 מו"ל: המרכז לעזרי שליוחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000
 טל' 0722770100, פקס: 03-9606169. ISSN 0793-7474
 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

מבית דוד⁶.

עניינו של ראש-חודש שבט: "בעשתי עשר חודש באחד לחודש... הואיל משה (כולל אתפשוטותא דמשה שבכל דור) באר את התורה", "בשבעים לשון פירשה להם"⁷ - זו עבודתו המיוחדת של נשיא דורנו בהפצת התורה והמעיינות גם לאלו שנמצאים במעמד ומצב ד"אחר", שבשביל שיהיו במעמד ומצב ד"בן" (בפועל ובגילוי), צריכים לתרגם להם ענייני התורה "בשבעים לשון"⁸.

ערבית: לפני שמונה-עשרה אין מכריזים 'עלה ויבוא'⁹, אבל טופחים על השולחן, להזכיר לציבור לומר זאת.

ברכת המזון: טעה ולא הזכיר 'עלה ויבוא' בברכת המזון (הערב או מחר, עד לפני השקיעה של מוצאי ראש-חודש¹⁰), ונזכר אחר שאמר "ה" של "בונה ברחמינו ירושלים" אומר "ברוך... שנתן ראשי חודשים לעמו ישראל לזכרון", בלא חתימה. אבל אם נזכר אחר שאמר תיבת 'ברוך'¹¹ של הברכה הבאה, "הטוב והמיטיב", אינו חוזר.

התחיל סעודתו מבעוד יום ואכל כזית, ונמשכה סעודתו אפילו כמה שעות אחר צאת היום - מזכיר 'עלה ויבוא' בברכת המזון, בתנאי שעדיין לא התפלל ערבית¹².

ב'עלה ויבוא' המברך מגביה קולו מעט והשאר עונים 'אמן' על 'זכרנו... לטובה', ופקדנו בו לברכה, 'והושיענו... טובים'¹³ - "בין הפרקים ובסוף ברכה זו (השלישית)"¹⁴.

(6) ספרי השיחות תשנ"ב ח"א עמ' 123.

(7) דברים א, ג'ה ובפירושו רש"י.

(8) ספרי השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 188 הערה 7.

(9) ע"פ סידור אדה"ו.

(10) קצות השולחן סי' מז ס"ד ע"פ סידור אדה"ו.

(11) שו"ע אדה"ו סי' קפח סו"ס י. סידור אדה"ו. ולא התקינו לומר 'עלה ויבוא' בהרחמן כמו שהורו למי ששכח להזכיר 'ועל הניסים', משום הזכרת שמות שיש בו, שם סעיף יב.

(12) שו"ע אדה"ו שם סעיף יז.

(13) ראה מקור מנהג ענייה זו (בלכל) מרב האי גאון, בשערי-הכולל פ"ט ס"ק לו.

(14) לקוטי שיחות חכ"ד עמ' 380. ופשוט, שהכוונה שמותר לענות רק בין 'בונה ברחמינו ירושלים' לברכה רביעית, ששם אין את הטעם שג' הברכות צ"ל "לכתחילה בתכיפה אחת מן התורה" כמ"ש בשו"ע אדמוה"ז סי' קפג ס"א (ודלא כמ"ש בס' הפסק בתפלה ספ"ג ובמילואים, גם במהדורתו החדשה, לחדש שבין 'עלה ויבוא' ל'בונה ירושלים' נקרא ג"כ "בין הפרקים". וע' מש"כ

שחרית: חצי הלל¹⁵, ואברהם זקן, זבדיה¹⁶, קדיש תקבל. שיר של יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים בפרשת פינחס (במדבר כח, א-טו): כהן - "וידבר... עולה תמיד". לוי - חוזר "ואמרת להם" (וממשיך עד)... "רביעית ההין". שלישי - "עולת תמיד... ונסכה". רביעי - "ובראשי חדשיכם... ונסכו". חצי קדיש. הגבהה וגלילה. אשרי, ובא לציון. הש"ץ מסיים 'ובא לציון' לעצמו, ולא בקול רם. אומרים 'הללו' ומכניסים ספר-תורה לארון-הקודש. חולצים תפילין דרש"י ומניחים תפילין דרבננתם. קריאת-שמע, קדש, והיה כ"יביאך. שש זכירות. חולצים תפילין דרבננתם¹⁷. הש"ץ אומר (ולפחות מסיים בקול¹⁸) איזה מזמור, חצי קדיש, תפילת מוסף.

יום רביעי,

ג' בשבט

יום שלישי בלילה אור ליום רביעי: אם צפויה עננות מוגברת, יש לקדש את הלכנה מיד כשאפשר, גם אחר ג' ימים (מעתי-לעת) מהמולד

בוה בס' פסקי תשובות סי' קפג הערה 64.

(15) לעניין הפסקה לעניית אמן בהלל דר"ח וחוהמ"פ, ראה המסקנא ב'התקשרות' גיליון תמא. שלפי אדה"ו כנראה אין לענות יותר מאשר בברכות ק"ש (ודלא כמ"ש כמה מלקטים ובגיליון שלח), וש"נ.

(16) ראה בעניין זה ב'סידור רבינו חזקוני עם ציונים, מקורות והערות' על אתר (עמ' תפא).

(17) בכף-החיים סי' צא ס"ק כו הביא מס' יפה ללב, שאלה שצריכים לחלוץ מלבושם העליון מפני הנחת תפילין על הזרוע, צריכים לחזור וללבושם אחר-כך כי אין כבוד לעמוד כך לפני המלך ולהתפלל, יד חולצת ויד לובשת, עיי"ש. אבל בס' מנהג ישראל תורה שם ס"ק ד הביא ש"רבים אין נוהרין בוה. ו"ל דכיוון דקשה ללבוש הבגד העליון על התפילין הוי כמצוותו בכך". עיי"ש. ואכן מנהגו להשאיר את הזרוע ללא השרוול (אגב: הרה"ח ר' דובער חן ע"ה מסר בשם הבעש"ט שאין להכניס את השרוול מתחת האבנט), ואף לתפילת מוסף אין מחזירים את השרוול, וכן נהג הרב.

(18) ב'סידור רבינו... הנ"ל עמ' תפג, הביא בשאלה אם צריך שכל הציבור ישמעו זאת, את דעת המטה אפרים (סי' תק"צ סל"ח) שהש"ץ יכול לומר זאת בלחש, ומאיך דעת הקצות השלחן (סי' טז בבדי השלחן ס"ק ו לענין קדיש דרבנו, ועוד פוסקים שנשמנו בס' אשי ישראל פט"ו הערה ק) שהלימוד צ"ל במעמד עשרה. והעיקר - יש לציון את ההוראה לעשות ככתוב בפנים, מסיפור הנהגת הרבי בוה בס' המנהגים עמ' 6.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת וארא,
כ"ח בטבת

של יום ל' בחודש³.

בתפילת מנחה אין אומרים תחנון.

יום שני,

ראש-חודש, א' בשבט

[מנהגי ראש-חודש פורטו בשנים עברו. כאן

נוספו כמה ביאורים, הלכות והנהגות].

התנועות: "ההתנועות דסעודה שלישיית,

שבת מברכים, ויומי דפגרא - בראשי חדשים

ומועדי אנ"ש - צריכים להתקיים בבית-הכנסת⁴.

עבודה פנימית: בכל ראש-חודש, באחד לחודש,

נהג כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע לומר: "חודש טוב!

שנתייגע בעבודה בפועל כדי לחוש את החיות

פנימי בהרגש בפועל, הרגש המביא לידי פועל

במידות טובות ובהרחבת הבנה והשכלה של

חסידות⁵.

גילוי משיח: בראש-חודש מתגלה בכל אחד

ואחד מישראל ניצוץ משיח שבו, בחינת היחידה,

שהיא ניצוץ מבחינת יחידה הכללית, נשמתו של

המשיח, וגילוי זה פועל חידוש בכל מציאותו

ובכל ענייניו, שנעשים חדורים בבחינת היחידה.

והעיקר, שעלידי זה נעשה התגלות וביאת משיח

צדקנו ועד כפשוטו ממש, נשמה בגוף, "מלך

(3) ספר המנהגים עמ' 19.

(4) היום יום ל' ניסן, מאג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ה עמ' שלג (וצ"ע

מפני מה לא נעתק בס' המנהגים). להעיר מאג"ק שלו ח"ו עמ' 52

שכד (ובמבוא לקונטרס ומעין עמ' 4): "רגילים היו אנ"ש להתוועד

שתי פעמים בשנה, ביו"ד וי"ט כסלו... ומאז נוסדה ישיבת תורת,

הנה בשנת תרנ"ח, ע"פ הוראת... [כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, הוסיפו]

לסדר בכל ר"ח התנועות התלמידים...".

(5) תרגום מאידיש - אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ה עמ' תמ. וראה

'ספר המאמרים-מלוקט' לכ"ק אדמו"ר חלק ד עמ' רס: "כי בראש

חודש הוא מולד הלבנה... דלית לה מגרמה כלום. וכן הוא בישראל,

שדומין ללבנה ומונין ללבנה, שבראש חודש הוא זמן מוכשר לגלות

כח הביטול שישנו בכל אחד מישראל".

הכוח לעמוד בקשיי הגלות

פרשת שמות מסתיימת בקריאתו של משה רבינו "והצל לא הצלת",
ופרשת וארא נפתחת בכל לשונות הגאולה, כולל הגאולה העתידה •
האם הבטחת והתחלת הגאולה ביציאת מצרים הוא דבר שניתן לחזור
ממנו? • דווקא קושי הגלות ושיאו של החושך הם הראיה שתיכף
יאר בוקר הגאולה, ובכוח ידיעה זו מתבטלים ההעלמות וההסתרים •
משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. בסיום¹ פרשת שמות מדובר אודות גודל ההעלם והסתר שהיה בגלות מצרים, שלא היה נראה לבני ישראל שום מוצא להיושע ולצאת מן המיצר אל המרחב, ועד כדי כך, שאפילו אצל משה רבינו, מנהיג הדור, התעוררה הקושיא: "למה הרעות לעם הזה"².

ולעומת זאת - פרשת השבוע, פרשת וארא, מתחילה לדבר אודות הגאולה, ולא רק אודות הגאולה ממצרים, אלא גם אודות הגאולה העתידה³:
ידוע⁴ שד' לשונות של גאולה שנאמרו בפרשתנו⁵, והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי, הם כנגד ד' הגאולות, מגלות מצרים ושאר הגלויות. ומזה מובן, שהלשון "והבאתי" מורה על עלייה

(6) ובמק"א איתא שהלשון "והבאתי" הוא כנגד הגאולה העתידה בכללותה, וזהו גם הטעם ששמות בפסח ד' כוסות כנגד ד' לשונות של גאולה, וכוס החמישי שכנגד הגאולה העתידה נקרא כוסו של אליהו (ראה בארוכה לקו"ש חכ"ז ע' 52 ואילך. ושי"נ), שיבוא לבשר את הגאולה העתידה (מהנחה בלתי מוגה).

(7) ראה סנהדרין צז, סע"א.

(8) ראה סה"מ תש"ח ע' 159, ע' 164.

(9) וזהו גם דיוק לשון הכתוב (מיכה ז, טו) "כימי צאתך מארץ מצרים" - דלכאורה, כיוון ש"צאתך מארץ מצרים" הי' ביום ט"ו בניסן, הול"ל "כיום צאתך גו'", לשון יחיד, ולמה נאמר "כימי" לשון רבים? והביאור בזה - שבגאולות מצרים נכללים גם כל שאר הגאולות, ולכן נאמר "כימי" לשון רבים, לרמוז גם על הגאולות שלא"ח, עד לגאולה העתידה (מהנחה בלתי מוגה).

(1) רוב השיחה - הוגהה (באידיש) ע"י כ"ק אדמו"ר, ונדפסה בלקו"ש ח"א ע' 125 ואילך. במהדורה זו ניתוספו עוד ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.
(2) שמות ה, כב.
(3) בהבא לקמן - ראה גם ד"ה וידבר אלקים גו' שנאמר בהתוועדות (לעיל ע' 315 ואילך).
(4) מכאן עד סוס"ה - הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר ונדפס בלקו"ש הנ"ל. ו, ו, רי.

חיזוק ההתקשרות

להצטרף עם הרבי בעליותיו

בנוגע לחודש שבט – המתברך ביום השבת קודש זה – ישנם כמה עניינים, אבל העניין הכי קרוב אלינו והכי נוגע אלינו הוא – יום ההילולא של נשיא הדור, כ"ק מו"ח אדמו"ר, בעשירי בחודש... מובן גם בנוגע לעניינינו . . . כיוון שהעליות ביום ההילולא הן שלא בערך – לכן צריכים להשתדל שתהיה אצלנו היכולת והאפשרות ללכת ולהתעלות ("מען זאָל קענען מיטגיין") ביחד עם הרבי. – הרבי סיפר, שפעם אחת כשישב החסיד ר' יעקב מרדכי מפאָלטאָוואַ עם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע – לאחרי שכבר היו חברים במשך שלושים שנה, פרץ בבכי, באמרו אל כ"ק אדמו"ר נ"ע: במשך שלושים שנה האחרונות – אתם עליתם למעלה מעלה, ואנכי ירדתי למטה מטה!... ומשמעות הסיפור היתה, שכ"ק אדמו"ר נ"ע קיבל את הדברים בניחותא, היינו, שהסכים אל דברי הר"מ, כיוון שזאת היתה המציאות... והגע עצמך:

ר' יעקב מרדכי היה בעל דרגא, בעל צורה, עובד, ועבודתו היתה בקו המרירות (מצד מרה־שחורה), ועם כל זאת, הרי לגבי עליותיו של כ"ק אדמו"ר נ"ע, לא זו בלבד שכל ענייניו של הר"מ לא היו בגדר מעלה ("זיינע עניינים האָבן ניט געהייסן קיין מעלה"), אלא אדרבה, הם היו עניין של מטה!... [.] ומכל שכן בנוגע אלינו – שלא זו בלבד שהעבודה שלנו אינה בערך לעליותיו של הרבי, שלכן הרי זה עניין ד"אוכס", אלא גם למטה מזה...

וכיוון שכן, צריכים אנו להשתדל ביותר שלא לפגר ("ניט אָפּצושטיין")... אלא להצטרף ולהתלוות ("מיטהאַלטן") אל הרבי בעליותיו – עליידי זה שהעבודה שלנו תהיה באופן ד"בכל מאודך", "מאוד שלך" על כל פנים, "אונזער בליגבול" (עם היותו באין ערוך אל העליות הבלגיגבול של הרבי). ופשיטא – להיזהר שלא תהיה חלישות ח"ו בעניין ההתקשרות אל הרבי, היינו, לא רק שלילת הפסק ההתקשרות ח"ו, אלא גם שלילת איזו חלישות על כל פנים בקיום תקנותיו של הרבי וכיוצא בזה. ולהעיר, שלאמיתו של דבר, גם חלישות בעניין ההתקשרות הווי הפסק, ועל דרך המשל שהביא רבינו הזקן באגרת התשובה "מחבל עב שזור מתריג חבלים דקים .. וכשעובר ח"ו על אחת מהנה – גם עבירה שאין בה כרת – נפסק חבל הדק", כלומר: "הפסק" – בחבל הדק, ו"חלישות" – בכללות החבל. ויש להוסיף, שההפסק הוא גם כאשר עוברים על תקנה של הרבי פעם אחת בלבד – על דרך מה שכתוב בתניא (בנוגע לצד הקדושה) ש"יחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד!"

...ועניין זה – חיזוק ההתקשרות – נוגע במיוחד בעמדנו בימי ההכנה ליום ההילולא: הכוח והיכולת להצטרף ולהתלוות אל הרבי בעליותיו ביום ההילולא, אינו מצד הכוחות שלנו, אלא מצד ההתקשרות עם הרבי.

[.] ולפיכך, בעמדנו עתה קודם יום ההילולא נוגע ביותר עניין ההתקשרות, ופשיטא, התנועה דשלילת היפך ההתקשרות ח"ו, לא להיות מנותק ונפרד ("אָפּגעריסן") ח"ו מהרבי, כמדובר . . . שהבן אינו רוצה שאביו לא יהיה אביו ח"ו, ועליידי ההתקשרות עם הרבי יכולים להצטרף אל העליות שביום ההילולא.

(מהתוועדות ש"פ ווארא, כ"ח טבת, תשי"ב. תורת מנחם כרך ד, עמ' רעו)

בעשירי באב, כי, הגם ש"באש הצתה"¹⁷ בתשעה באב, מכל מקום, כיוון שהיה יכול לחזור בו, עדיין לא נעשה החורבן בתשעה באב.

ועל-פי זה הרי לכאורה כן הוא גם בעניינינו – ואם כן איך נאמר שבשעה שהקב"ה הבטיח "והבאתי גו"¹⁸ נעשית כבר הגאולה, הרי תמיד הדבר הוא בידו, ומי יאמר לו מה תעשה¹⁸, ובמילא, כל זמן שלא עשה את העניין בפועל, לא נעשה העניין עדיין?

ד. אבל באמת אין זו קושיא, שהרי ידוע¹⁹ שבנוגע לגזירות רעות רחמנא-ליצלן מתחרט הקב"ה ומבטלם, אבל בנוגע לגזירות טובות אינו מתחרט לעולם, ובלשון הכתוב²⁰ "ההוא אמר גו' ולא יקימנה", בתמיהה.

ולכן, בשעה שהבטיח הקב"ה "והבאתי גו'", שזהו עניין טוב, שממנו לא יתחרט לעולם – הרי זה כאילו שהוא מוכרח בזה כביכול, והרי זה כביכול כמו באדם לאחרי שכבר יצא החץ מידו. ואף-על-פי שלמעלה לא שייך עניין של הכרח חס'ושלום, והכול ברצונו יתברך, מכל מקום, כיוון שרצונו יתברך הוא שלא לבטל לעולם עניין טוב, הרי עניין זה מוכרח הוא.

לגבי הקב"ה הרי בודאי שזהו ברצונו יתברך, שכן, הא גופא שעניין זה הוא מוכרח הרי זה משום שכן הוא ברצונו יתברך, אבל בנוגע לעניין, הרי העניין מוכרח הוא, כיוון שהוא – העניין – אינו יכול להתבטל בשום אופן. ובמילא, לגבי העניין, הרי זה דומה לבשר ודם שיצא חץ מידו, שהחץ אינו יכול לחזור בשום אופן.

ה. והעניין בעבודה:

כאשר יודעים שהגאולה כפי שהיא בתכלית העילוי ישנה כבר עתה, ואין זה אלא שצריכה להתגלות, אזי נקל יותר לעמוד בכל ההעלמות וההסתרים שבעולם הזה בכלל, בזמן הגלות בפרט, ובדורות האחרונים בפרטי פרטיות.

17) נוסח תפלת נחם במנחת תשעה באב.

18) קהלת ת, ד.

19) רמב"ם הל' יסוה"ת פ"י ה"ד.

20) בלק כג, יט.

ב. והנה, איתא בגמרא¹⁰ ר' יוחנן אמר אשו משום חציו". כלומר, מיד בהדלקת האש נתחייב כבר על ההזיקות שיבואו לאחרי כן¹¹.

לכאורה, בשעת ההיזק הרי הוא אנוס, ולמה מחייבים אותו? – אלא החיוב הוא על הדלקת האש (שזה נעשה ברצון), כי כבר אז נעשה כל ההיזק.

ועל-פי מאמר רז"ל¹² מרובה מדה טובה ממדת פורעניות, הרי, אם במדת פורעניות נעשה כל ההיזק מקודם, בודאי שכן הוא במדה טובה, היינו, שתיכף שהבטיח הקב"ה "והבאתי אתכם אל הארץ", דקאי על הדרגא העליונה בגאולה שלעתיד, נעשה כבר העניין כולו.

ג. אודות התענית של תשעה באב מצינו מאמרו של רבי יוחנן הנ"ל¹³ "אלמלי הייתי באותו הדור לא קבעתיו אלא בעשירי, מפני שרובו של היכל בו נשרף"¹⁴.

ושואלים על זה¹⁵: על-פי הכלל האמור שבשעת הדלקת האש נעשה כבר כל ההיזק, הרי כיוון שהתחלת השריפה היתה בתשעה באב, נמצא שלדעת ר' יוחנן עצמו נעשה כבר בתשעה באב כל העניין? – אך הביאור בזה, שהכלל האמור שייך רק אצל בשר ודם, אבל לא אצל הקב"ה.

וטעם החילוק: בעניין האש שהוא "משום חציו", הנה מיד כשיוצא החץ מידו שוב אינו בעל-הבית עליו, ובמילא, בשעה שזורק את החץ או בשעה שמדליק את האש, נעשה כבר כל ההיזק.

ומזה מובן, שאצל הקב"ה שגם האש והחיצים אינם יוצאים מידו לעולם¹⁶, והוא תמיד בעל הבית עליהם – אצלו לא נעשה הדבר מקודם לכן, כיוון שביכולתו תמיד לחזור בו.

ולכן סובר ר' יוחנן שהיו צריכים לקבוע התענית

10) ב"ק כב, א, ונמוקי יוסף שם.

11) ומה מביאים ראי' בנוגע להחקירה בענין הזמן (ראה צפע"ג מהד"ת פט, א) – אם הזמן שיש להדבר הוא בגדר תשלומין, או שזה הזמן בעצמו הוא דבר נמשך (מהנחה בלתי מוגה).

12) יומא עו, א. ושי"ג.

13) תענית כט, א.

14) דלא כרבנן דס"ל "אתחלתא דפורענותא עדיפא" – תענית שם (מהנחה בלתי מוגה).

15) ראה שו"ת זכרון יהונתן חו"מ ס"ב. הובא ב"המועדים בהלכה" (לרש"י זעווין) ע' שטמ. ושי"ג.

16) פרש"י האזינו לב, מא.

וגאלם, וגילוי זה היה צריך להיות על-ידי משה ואהרן דווקא. שני דברים מנעו גילוי זה: משה ואהרן – שהיו מופשטים מענייני העולם ומשום כך לא התאפשרה, לכאורה, הגאולה להיות על-ידם, שכן היא קשורה בהתגלות אלוהית בתוך מצרים, כאמור. פרעה – שהתנגד לגילוי זה. מצידו היה מעדיף לשלח מיד את בני-ישראל, כדי למנוע את הצורך במופתים, ובלבד שלא תתגלה אלוקות בעולם (והסיבה שלא שלח מיד את בני-ישראל היא בגלל "ואני אקשה את לב פרעה").

הכתוב כאן מדבר בביטול שתי המניעות: כנגד המניעה הראשונה נאמר "ויצוים אל בני-ישראל", 'ויצוים' מלשון צוותא וחיבור: הקב"ה קישר וחיבר את משה ואהרן אל בני-ישראל (והעולם). וכנגד המניעה השנייה נאמר "ויצוים... אל פרעה": הקב"ה חיבר את משה ואהרן ובני-ישראל אל פרעה, שיחזיקם אצלו ויסרב לשלחם. המטרה בכל זה היא: "להוציא את בני-ישראל מארץ מצרים" – לאחר שני הציוויים (ההתקשרויות הללו), יהיה הגילוי האלקי של יציאת מצרים.

מגיד דבריו ליעקב, סי' קעח, עמ' א"ג.)

ואני אקשה את לב פרעה (ג,ז)

מאחר שהרשיע והתריס כנגדו, וגלוי לפני שאין נחת רוח באומונות עובדי כוכבים לתת לב שלם לשוב, טוב לי שיתקשה ליבו, למען הרבות בו אותותי ותכירו את גבורתי (רש"י)

מה הקשר בין "שהרשיע והתריס" ל"טוב שיתקשה לבו"? אם מגיע לו עונש – עליו להיענש, אך מדוע ליטול ממנו את כוח הבחירה? אלא העונש הוא בדרך של "מידה כנגד מידה": פרעה התריס כנגד ה' ואמר: "מי ה' אשר אשמע בקולו" (שמות ה). הוא הצהיר בגאווה ובחוצפה שאינו מכיר במרותו של הקב"ה והוא חופשי לעשות ככל העולה על רוחו. על כן עונשו היה שנתקשה לבו, והראו לו מן השמים שאינו ברשות עצמו כלל וכלל, והוא נטול בחירה חופשית.

(לקוטי שיחות כרך ו, עמ' 63)

וימלא שבעת ימים אחרי הכות ה' את היאר (ז,כה)

וימלא מניין שבעת ימים, שלא שב האור לקדמותו, שהיתה המכה משמשת רביע חודש ושלושה חלקים היה מעיד ומתרה בהם (רש"י)

לכל מכה הוקצב חודש, כך שנקבע מראש שברבע הראשון של החודש תהיה המכה, ובשלושת רבעי החודש האחרונים תהיה ההתראה. ויש לתמוה: הרי ההתראה היא הקדמה ואזהרה לקראת המכה הבאה, ומדוע הזמן שנקצב מראש הוא באופן שקודם תבוא המכה ורק לאחר מכן ההתראה? והביאור: ההתראות לא היו לשם אזהרה ואיום בלבד על פרעה, אלא הן עצמן נועדו לצער ולייסרו, בעצם הדבר שמשם מדבר דברים כאלה לפני פרעה מלך מצרים. ייסורים אלו גדולים יותר כאשר הם באים מיד לאחר המכה, וכך נשבר פרעה ונכנע ליבו עוד יותר.

מכאן הוראה בעבודת ה': יש לשבור ולהכניע, עד כדי ניצחון מוחלט, את ההתנגדות לקדושה. למען הניצחון פותח המלך ומבזבז גם אוצרות כמוסים (כמוסבר במאמרי 'באתי לגני' ב'המשך יו"ד שבת', ששבת פרשת וארא היא ברוב השנים שבת מברכים החודש שבת), ולצורך ניצחון זה ניתנו האוצרות הללו לידי של כל יהודי, גם בתקופה החשוכה של עקבתא דמשיחא, כדי להביא את הניצחון המוחלט בגאולה השלמה.

(לקוטי שיחות כרך לא, עמוד 39)

כלומר: נוסף על הידוע²¹ שכל המניעות ועיכובים שישנם על עניני תורה ומצוות, אינם מציאות אמיתית חס־שלום, כי אם העלם והסתר בכדי לעורר כוחות עמוקים יותר בעבודת ה' – הרי יתירה מזה, שמצד הגאולה שבאמת לאמתו נמצאת היא כבר עתה, נתבטלו כבר גם ההעלמות וההסתרים. וכאשר יודעים שאין זה אלא דמיון בלבד,

בשעה שהבטיח הקב"ה "והבאתי גו'", שזהו עניין טוב, שממנו לא יתחרט לעולם – הרי זה כאילו שהוא מוכרח בזה כביכול

ולא מתפעלים מזה, אלא הולכים בתוקף בענייני קדושה – אזי מתבטל ההעלם גם לעיני בשר, ונעשה "לטב עבד"²², ואז נעשה גם עניין "גם"²³ זו לטובה"²⁴.

* * *

1. ידוע הפתגם²⁵ שצריכים לחיות עם פרשת השבוע.

ונקודת העניין – כמו שנתבאר לעיל (ס"א) שאף-על-פי שהסדרה הקודמת מסתיימת בהתגברות קושי הגלות יותר ויותר, עד כדי כך, שלא רק ה"ערב רב", לא רק סתם בני ישראל, אלא אפילו משה רבינו, מנהיג הדור, לא ראה מוצא כיצד להינצל מהצרות, והיינו, שההעלם וההסתר היה אפילו אצל מנהיגם של ישראל, מכל מקום, סדרה זו מתחילה בעניין הגאולה (שהרי מהמכה הראשונה בטלה כבר העבודה מאבותינו²⁶), ועד

(מהתוועדות ש"פ וארא ה'תשי"ד. תורת מנחם כרך י, ע' 322-326)

21) ראה סה"מ מלוקט ח"א ע' קפח ואילך. וש"נ.
22) ברכות ס, סע"ב.
23) תענית כא, א. וש"נ.
24) ראה לקו"ש ח"ב ע' 393 ואילך. וראה גם תורת מנחם – התוועדות ח"ו ע' 126 ואילך. וש"נ.
25) סה"ש תש"ב ע' 29 (נעתק ב"היום יום" ב' חשון).
26) ראה ר"ה יא, רע"א. שמו"ר פ"ה, יט, ובפ"י מהרו"ז (ורש"ש). וראה לקו"ש ח"ז ע' 34 הערה 18.

החושך – הוכחה לאור הגאולה בקרוב

הגאולה קיימת וצריכה רק להתגלות

[...] כאשר יודעים שהגאולה כפי שהיא בתכלית העילוי ישנה כבר עתה, ואין זה אלא שצריכה להתגלות, אזי נקל יותר לעמוד בכל ההעלמות וההסתרים שבעולם הזה בכלל, בזמן הגלות בפרט, ובדורות האחרונים בפרטי פרטיות.

כלומר: נוסף על הידוע שכל המניעות ועיכובים שישנם על עניני תורה ומצוות, אינם מציאות אמיתית חסוּשלוּם, כי אם העלם והסתר בכדי לעורר כוחות עמוקים יותר בעבודת ה' – הרי יתירה מזה, שמצד הגאולה שבאמת לאמתו נמצאת היא כבר עתה, נתבטלו כבר גם ההעלמות וההסתרים. וכאשר יודעים שאין זה אלא דמיון בלבד, ולא מתפעלים מזה, אלא הולכים בתוקף בענייני קדושה – אזי מתבטל ההעלם גם לעיני בשר, ונעשה "לטב עבד", ואז נעשה גם עניין "גם זו לטובה".

הראיה שזהו סוף זמן הגלות

ידוע הפתגם שצריכים לחיות עם פרשת השבוע.

ונקודת העניין [...] שאף-על-פי שהסדרה הקודמת מסתיימת בהתגברות קושי הגלות יותר ויותר, עד כדי כך, שלא רק ה"ערב רב", לא רק סתם בניישראל, אלא אפילו משה רבינו, מנהיג הדור, לא ראה מוצא כיצד להינצל מהצרות, והיינו, שההעלם וההסתר היה אפילו אצל מנהיגים של ישראל, מכל מקום, סדרה זו מתחילה בעניין הגאולה (שהרי מהמכה הראשונה בטלה כבר העבודה מאבותינו), ועד שמרומו בה הגאולה העתידה.

ועניין זה נוגע ושייך במיוחד לחודש שבט:

בחודש שבט היתה העלייה של כ"ק מו"ח אדמו"ר.

והנה, מבואר באגה"ק מאמר הזוהר "צדיקא דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין יתיר מבחיוהי", לפי שגם בחיים חיותו בעלמא דין היו חיי "חיים רוחניים, שהם אמונה יראה ואהבה", אלא שבהיותו בעלמא דין היו ההגבלות והצמצומים שמצד הגוף, מה שאין כן לאחר ההסתלקות בטלו ההגבלות כו', ולכן "אשתכח יתיר".

אמנם, זה הוא בפנימיות העניינים, אבל בחיצוניות – לא ניכר שמזה באה טובה בהפצת המעיינות חוצה שזוהי ההכנה לגאולה העתידה, ואדרבה, ההעלם וההסתר הולך ומתגבר.

ועל זה בא הלימוד וההוראה מפרשת השבוע – שהסדר הוא שקודם הגאולה נעשה ההעלם וההסתר גדול ביותר, כשם שקודם אור הבוקר נעשה החושך גדול ביותר, כך, שהחושך עצמו מהוה ראיה שתיכף ("אָט אָט") מגיע אור הבוקר, וכנ"ל שהגאולה ישנה כבר החל מיציאת מצרים, ובפרט עתה, שמצד גודל החושך רואים שזהו כבר סוף זמן הגלות, וכדברי הרבי שצריכים כבר לצחצח את הכפתורים של מלבושי החיל שילך אל הגאולה לקראת מלך מלכי המלכים הקב"ה, והוא בראשם.

(מהתוועדות ש"פ וארא ה'תשי"ד. תורת מנחם כרך י' עמ' 322-326)

פרשת וארא

ושמי ה' לא נודעתי להם (ו,ג)

סיבת שעבודם של בניישראל במצרים היתה כי הקב"ה רצה שיתגלה אליהם שם הוי' בשעת מתן-תורה [כדכתיב (דברים ה'): "פנים בפנים דיבר הוי' עמכם"]. לפיכך היו בניישראל זקוקים להקדמת זמן של סבל וייסורים, כי על-ידי זה נתעוררה בהם תשוקה עזה לצאת מאפלה לאורה, ואז נעשו ראויים להתגלות אור התורה [ובלשון רז"ל (ברכות ה'): "שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל, וכולן לא נתנן אלא על-ידי ייסורים: ... תורה וכו'"].

זהו שאמר הקב"ה למשה "ושמי הוי' לא נודעתי להם": אתה שאלת "למה הרעותה?". ובכן, דע כי סיבת הדבר היא רצוני לגלות לישראל את שם הוי', גילוי שלא זכו לו אפילו האבות.

(תורה אור פרשת שמות, דף ג, עמ' ב וג)

* * *

מבואר בחסידות, שהאבות, אשר קדמו למתן-תורה, לא זכו לגילוי שם הוי', ואילו בניישראל זכו במתן-תורה לגילוי שם הוי' [כפי שנאמר בהמשך הכתוב, "לכן אמור לבניישראל אני הוי'... וידעתם כי אני הוי'"]. ויש לשאול, מכיוון שכבר עברו אלפי שנים מאז שנתגלה שם הוי' במתן-תורה, מה שייך אלינו העניין ד"שמי הוי' לא נודעתי להם" (והרי התורה היא נצחית)?

יש לומר, דאף-על-פי שבמתן-תורה נתגלה שם הוי', מכל-מקום כיוון שלעתיד-לבוא יתגלה שם הוי' באופן נעלה לאין-ערוך, כמבואר בחסידות, נמצא, שגם המעמד ומצב שלאחרי מתן-תורה הוא באופן ד"שמי הוי' לא נודעתי" בערך לאותו הגילוי שיהיה לעתיד-לבוא.

(ספר השיחות תשנ"ב, כרך א, עמ' 262)

והייתי לכם לאלוקים (ו,ז)

מדוע רק שם 'אלוקים' בא בנטייה של 'אלוקינו' (אלוקה שלנו)?

ההסבר הוא כי לומר על ה' שהוא שלנו שייך רק כשבא בצמצום; והצמצום הוא בחינת שם אלוקים, כידוע.

(דבר זה נתגלה לרבינו הזקן נ"ע בחלום, בהיותו בכפר פיענע, סמוך להסתלקותו, והוא אמר על כך: "הקושיא – טובה, והתירוץ – פשוט...").

החידוש בפסוק זה – "והייתי לכם לאלוקים" – הוא, שהקב"ה הבטיח למשה רבנו שאף שם הוי' (הנזכר בפסוק שלפניו – "אמור לבניישראל אני הוי'") יתגלה ויאיר לנשמות ישראל כמו שם אלוקים, שהוא בבחינת אלוקה שלנו.

(אור התורה שמות, כרך א, דף ר"ג)

ויצוים אל בניישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בניישראל

מארץ מצרים (ו,יג)

לכאורה, מדוע כולל הכתוב את שניהם (בניישראל ופרעה) בציווי אחד של "ויצוים"? אלא יציאת מצרים והמופתים שקדמו לה, היו בכוחו של גילוי אלוקי – נגלה עליהם מלך מלכי המלכים

המשפיע הרה"ח ר' שמואל לויטין (ג)

- יובל החמישים להגעתו לליובאוויטש צויין במספר הדולרים שקיבל מאת כ"ק הריי"צ בעבור מכירת חמץ, ואחריו – מאת נשיא דורנו • על פדיון נפש מקורי, ועל 'מפטיר יונה'... • לפי ציווי כ"ק הריי"צ עמד כשליח־ציבור בהילולת רבותינו נשיאנו, ואף התוועד במצוות הרבי • מדוע ביקשו הרבי שלא ישב מאחוריו? וכיצד הגיב לבקשתו לרפואה בידי שמים?.. • רשימה שלישית

נתן לו הרבי הריי"צ חמישים דולר. לקראת פסח שנת תש"י כאשר בא לפני הרבי נשיא־דורנו למכור את החמץ, שאל אותו הרבי כמה היה משלם לו חמיו... והשיב הרש"ל כנ"ל, ומאז היה זה הסכום שהעניק לו הרבי מדי שנה עבור המכירה. אפילו בשנה האחרונה לחייו, כאשר בנו של ר' שמואל – ר' בנימין שאל את הרבי שמא מפני חולשת הרש"ל וזקנותו, כדאי שהרבי ימכור את החמץ לרב אחר, הביע הרבי את רצונו שהמכירה תתבצע דווקא על ידי ר' שמואל.

ואכן, אל חדרו של הרבי נכנסו הרב שמואל לויטין מלווה בבנו ר' בנימין וחתנו הרב בנימין גורודצקי (ששימש כ"ערב קבלן"), והרבי ערך את המכירה.

באותו מעמד ביקש ממנו הרבי לברכו [אולי בקשר ל"א ניסן]. לאחר מכן יצאו הרש"ל ומלווי מחדרו של הרבי לחדרו של הרש"ל, שם המתין להם הרב ישראל דז'יקובסון להמשך המכירה. לפתע, יצא הרבי מחדרו ופנה בשאלה להת' יחזקאל קורנפלד (לימים נכדו): "היכן ר' שמואל?" הלה הצביע לכיוון החדר (בו שוכנת כיום ספריית

"בעל הוראה מצוין"

בדבר שאלותיו יפנה לידידי עוז הרה"ג הרה"ח הר"ש שליט"א לעוויטין שהוא בעל הוראה מצוין והעולה על כולנה שבכמה ענינים שאל את הוד כ"ק הרה"ק צוקללה"ה נבג"ם זי"ע" כך כתב כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ להרש"ז גורארי' (אגרות־קודש אדמו"ר מוהריי"צ כרך ה' עמ' רכח).
אכן, במשך השנים נחשב כרב פוסק דינים ב'בית חיינו'.

מכירת חמץ

בשנים תש"י־תשל"ד מכר הרבי את חמצו להרב שמואל לויטין (ראה 'ימי בראשית' עמ' 414, 'אוצר מנהגי חב"ד' ניסן (בסופו)), והיה משלם לו חמישים דולר, כפי שנהג גם כב' קדושת אדמו"ר הריי"צ. אולם להנהגה זו היתה סיבה מיוחדת: לאחר מכירת חמץ בשנת תש"ט אמר ר' שמואל לרבי ריי"צ, שהשנה מלאו חמישים שנה מאז הגיעו לליובאוויטש (לפני חג הפסח תרנ"ט), ובתגובה

והרבי הוא ששילם לחברא קדישא כל הוצאות הקבורה.

בשנה האחרונה לחייו עקב חולשתו – לא היה נוכח במשך כל זמן ההתוועדות, אלא היה יושב משך זמן ואחר־כך הולך. טרם יציאתו נהג לגשת אל הרבי, שהיה מוזג לו מכוסו "לחיים".

בכ"ף מנחם־אב תשל"ד בעיצומה של שיחה, נעמד ויצא מבלי לקבל "לחיים". הרבי העיף מבט לעברו כשהוא יוצא... היה זה מבט הפרידה.

(הערה: רשימות אלו לדמותו של המשפיע הרב ר' שמואל לויטין, מתבססות כולן על 'תשורה' שערך הרה"ח ר' מרדכי פרקש – כ"א סיון תשע"ה, בעלוויו, וושינגטון).

האנשים להיכנס ל"בית החיים".

גם הרבנית חיה מושקא ע"ה נסעה – באופן נדיר – ללויה, ובחזרתה התבטאה: "ר' שמואל היה מיוחד לא רק בדורנו אלא גם בדורות הקודמים!" פעם עמד רש"ל עם נכדו השליח בסיאטל הרשב"ל והתכוונו להיכנס למעלית ב־770. בראותם שהרבנית חיה מושקא מתקרבת, הראה לה הרש"ל שהיא תעלה קודם. אמרה לו הרבנית: "ר' שמואל הינך יודע הרי שאני לא אכנס למעלית לפניך".

ובפעם אחרת, כאשר רש"ל לא יכול היה למצוא קיטל של אדמו"ר מוהריי"צ שהיה ברשותו אותו נהג ללבוש מדי יום־כיפור, שלחה לו הרבנית שתי קפוטות שהיו שייכות לרבי.

ר' שמואל נקבר סמוך לציון ואוהל הקדוש,

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואיך לעשות זאת - לאור תורתו והדרכתיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד • הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חי.ש. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120

הישיבה), והרבי החל ללכת באומרו: "העיקר שכחתי.. הרבי נכנס לחדר ומסר לר' שמואל את חמישים הדולרים!...

פדיון נפש מיוחד...

בכל ערב ראש השנה כתב הרבי לר' שמואל מכתב ברכה לשנה החדשה בכתב יד קדשו (צילומיהם פורסמו בתשורה ו"מזכרת" משמחת נישואין ריבקיין כ"א סיון תשע"ה בעלוויו וואשינגטון עמודים ב"בג). את מכתב הברכה שקיבל, נהג ר' שמואל לקרוא בערב ראש השנה, בתור 'פדיון נפש' על ציון אדמו"ר מוהריי"צ... במספר הזדמנויות הדגיש הרבי את היותו של הרש"ל "לוי" - כך לדוגמא כאשר חדב"ג וגיטא דבי נשיאה הרש"ג דיבר פעם (במוצאי יום סיפורים) במעלת "מפטיר יונה", חייך הרבי ואמר: מדוע צריך לדבר על כך בנוכחות ר' שמואל הוא הרי לוי (ואינו יכול לקבל מפטיר יונה). פעם נוספת (בסוכות תשכ"ז) דובר על ניגון 'ג' תנועות", הרש"ל אמר שהוא מכיר את הניגון מליובאוויטש, ולעומתו סנט בו אחד הנוכחים על "מומחיותו" בניגונים. הרבי הגיב להגנתו: הוא הרי לוי (שעבודתם בנגינה...!)

מינוי ללא שינוי

מפעם לפעם, בימי ההילולא של רבותינו נשיאנו ובימי דפגרא, היה הרבי קורא לר' שמואל ומעניק לו מעות עבור משקה לעריכת התוועדות, ואף מוסר לו מאמרים ללמדם ברבים. קרה והרבי עצמו היה משתתף בהתוועדות (כך לדוגמא בהתוועדות כ"ד טבת תשט"ו - ראה תורת מנחם כרך יג עמ' 184).

החל משנת ה'ש"ת התפלל על פי הוראת כב' קדושת אדמו"ר מוהריי"צ לפני העמוד בי"ג תשרי ועלה למפטיר (ראה 'המלך במסיבו' כרך א' עמ' קה; תו"מ כרך מה עמ' 62). וראה אגרות קודש אדמו"ר מוהריי"צ כרך יד עמ' שעה: "ידידי עוז הרה"ח הרש"ל שי' בבקשה להתפלל לפני העמוד קבלת שבת וג' תפלות דש"ק ועליה דמפטיר ביום היא"צ [היארצייט] דהוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק

מוהר"ש זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע". לאחר תפילת ערבית היה הרבי נשיא דורנו מעניק לו כסף עבור משקה להתוועדות חסידים, לרגל י"ג תשרי. [עד שנת תשל"ג לא התוועד הרבי בי"ג תשרי כשחל בימי החול]. גם כאשר חל בשבת שאז היה הרבי מתוועד, הרי לפעמים נתן המזונות או המשקה לרש"ל על מנת שיחלק בין המסובים (תשכ"ט - תורת מנחם כרך נד עמ' 89 כנ"ל; תשל"ב - שיחות קודש תשל"ב כרך א' עמ' 43). וראה גם תורת מנחם כרך מא עמ' 63 ואילך. בשנת תש"ב - באותה שנה (בי"ג שבט) נפטרה הרבנית שטערנא שרה - התפלל הרש"ל לפני העמוד ואמר כל הקדישים לעילוי נשמתה (מפני חולשתו נמנע מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ לעשות זאת בעצמו), והרבי הריי"צ אף מינהו לשלוחו לקרוא פ"ג בקברה. הרבי נשיא דורנו הורה אז לרש"ל לא ללכת יחידי לבית החיים (מדברי נכדו הרב שלום שי' דובער לויטין).

גם בב' ניסן, הילולת כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב, וי"ג ניסן הילולת כ"ק אדמו"ר הצמח צדק - התפלל הרש"ל לפני העמוד. בשנת תשי"א חשב הרש"ל שהרבי כנכדו של הצמח צדק [בן אחר בן] ירצה לעמוד לפני התיבה. על כך הגיב הרבי:

אף שב"ענין" הנכם צודקים, אף מכיון שכ"ק מו"ח אדמו"ר מינה אתכם להתפלל כשי"ן - ימשך בזה.

בהמשך לכך נתן לו כסף עבור "משקה" להתוועדות.

וכך מסופר בתורת מנחם (כרך ג' עמ' 7-6): באור ליום ה' י"ג ניסן תשי"א ציוה הרבי להרב שמואל לויטין לעבור לפני התיבה, ולאחרי תפלת ערבית ציוה עליו להתוועד עם הקהל. הרש"ל החל לדבר והרבי נכח במעמד והגיב על דבריו. כך שהיתה זו התוועדות של הרבי.

ובי"ג ניסן תשכ"ב - שנת השישים להולדת הרבי - עם כניסתו לתפילת מעריב, נתן הרבי לרש"ל ששים ואחד דולר באמרו "תתוועדו עם זה כל השנה כולה" (על פי עדות נכדו הרב שלום דובער לויטין שנכח שם, ואף ספר את מספר שטרות הדולר). ובתורת מנחם כרך נד עמ' 89: "ונתנם להרש"ל שי' כיון שהוא עורך" (פראוועט)

את ה"יארצייט" בשמחה ובטוב לבב...".

על שולחן מלכים

בסעודות ימי חג ומועד שנערכו בדירתו של אדמו"ר מוהריי"צ היה יושב תדיר לשמאלו של הרבי, והיה נוטל חלק בדיבורים (מסירת דברי תורה סיפורים ומסורות החסידים). לא פעם היה מבקש ממנו הרבי לספר או להגיב - ראה סדרת 'תורת מנחם' [ראה לדוגמא ב'תורת מנחם' כרך מח עמ' 17 ואילך] ו'המלך במסיבו' ו. בהתוועדויות ישב תמיד מאחורי הרבי. ופעם - עם סיום 'יחידות' להנהלת הישיבה בה היה נוכח - ביקש אותו הרבי להישאר בחדרו הק', ולאחר שכולם יצאו בקשו - כי בעת ההתוועדות, לא ישב מאחוריו ממש, אלא יפנה קצת - "כדי שיראו אותו!..."

בפורים היה מקבל מהרבי "משלוח מנות" בתור לוי.

"אני ה' רופאך"

במהלך השנים זכה למספר ביקורים של הרבי. פעם בראשית שנות היר"ד חש שלא בטוב והרבי הגיע לבקרו בביתו, ברחוב איסטערן פארקוויי (מפי נכדו הרב שלום דובער גורודצקי). ושוב כשאושפו בשנת תשי"ז בבית רפואה הגיע הרבי (בליווי המזכירים הרב חדקוב והרב ראדשטיין) לבקרו. על כך מספר המזכיר הרב חיים יהודה קרינסקי שי' שאף נהג ברכב שהביא את הרבי ומלוויו:

כיון שעלי היה לחנות את הרכב לא נכחתי בחלק מהביקור.. דובר אז אודות פדיון הבן ועל כך שהיו כמה מגדולי ישראל שהיו פודים עצמם מחמת הספק. הרבי ציין שיש מספרים כך גם על הנהגת ר' הלל מפאריטש, אך לפועל ר' הלל היה... לוי! (ראה גם 'המלך במסיבו' כרך א' עמ' ריז; תורת מנחם כרך לח עמ' 181 בסופו).

כמו כן דובר אז אודות השבח שבברכת "אשר יצר". ועוד.

נכדו הרב שלום דובער לויטין מספר, כי באותו ביקור נראה היה שהרבי רוצה לחזור מאמר

חסידות, והרש"ל העלה חששות אודות ניקיון הגוף והמקום וכו', והרעיון נדחה.

אחרי כך הצטער הרש"ל ואמר, שלא צריכים להתערב בעניינים שהרבי רוצה.

נכד אחר (רש"ד"ב גורודצקי שי') מספר, כי דובר אז גם אודות חיוב ברכה על לקיחת תרופה עם מים.

כאשר חלה בשנת תשכ"ח, ביקש הרב שמואל לויטין מרופא בית הרבי - הר"ר אברהם אבא זעליגסון, למסור לרבי את הרעיון המובא בספרים על ההבדל בביטוי רפואה בלשון רפה או בלשון דגושה - שהרי בפסוק "אני ה' רופאך" הפ"א רפויה, ובפסוק "ורפא ירפא" הפ"א דגושה. וטעם הדבר הוא, כי כאשר הרפואה היא בידי אדם, אזי יש לפעמים צורך בלקיחת סמים מרים, אך כאשר הרפואה בידי שמים אזי הרפואה היא בנקל (פ"א רפויה).

לפיכך מבקש אפוא הרש"ל מהרופא, שימסור לרבי בשמו, כי הוא (הרש"ל) מבקש שתהיה לו רפואה בידי שמים.

כעבור זמן מסוים, נכנס ר' אברהם הרופא לרבי ומסר את הדברים. הרבי תוך כדי שמיעה נטל בידו כרך כתבי יד קודש של הצמח צדק והחל לדפדף בו משך זמן. הרופא חשב שסיים שליחותו ויצא. חלפה שעה קלה ומזכירו של הרבי קרא לרופא וביקש ממנו להיכנס. הרבי החל לקרוא בפניו את המאמר ד"ה רפאני ה' וארפא (נדפס אחר כך באור התורה נ"ך כרך א' עמ' שס).

מאוחר יותר צילם הרבי את המאמר, שיגרו להרב שמואל והוסיף קטע שלם ביאור ומראי מקומות שבסתירה לכאורה ממאמרי חז"ל, האם נשאר רושם לאחרי הרפואה (נדפס באגרות קודש כרך כה עמ' קכ).

הרש"ל הודה מאד לר' אברהם הרופא על שליחות זו (הרב מיכאל אהרן זעליגסון - 'תולדות רבי אברהם אבא הרופא' עמ' 127).

הפרידה...

בי"א אלול תשל"ד נפטר הרש"ל. זכה הרש"ל שהרבי יצא להלוויתו, נסע עד 'בית החיים', שם עמד מאחורי הגדר עד לאחר הקבורה, והפנה את